

R E G G É L Ő.

PESTEN csötörtökön november 20^{kán} 1834.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi díjja helyben képekkel 5 ft. borítéktalanul; postán 6 ft. pengőben, képek nélkül egy ezüstforinttal olcsóbb. Buda-pestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma 24 kr; egyes kép 12 kr. p. p.

TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLLÉS.

A' k ő p a d.

A' tirechappe-i utzában álló két ház között egy jó formán idomtalan 's az idő fogaitól porhanyú kőpad látszik Parisban, melly előtt a' szerény gyalogló bizonyosan azon csendes szemrehányással halad-el, hogy az a' nélkül is szűk utszát ez idomtalan kő-darabbal még szűkebbé tenni szerencsétlen gondolat volt; de — csak kevesen tudják a' gyászos történetet, mellynek emléke ezen kő-padhoz csatolja magát.

Hatvan esztendeje mult, hogy e' házban a' 25-ik szám alatt fen a' legutósó emeletben Morel Elise lakott volt (egy szegény, fiatal, de kellemes leányka) egyedül édes anyjával. A' leányka szép 's olly szelid, és angyalilag szende vala, hogy a' sorsot gáncsolni kellett, mért taszítá ezen anglyalt olly szükségbe; mivel ő valami jobbra született.

A' szerencsétlenség nyomon üze a' két némbert (aszszonyt), 's egyik csapás a' másik után éré őket. Majd kénytelenek lettek élelmök szerzésére a' még valamit érő holmijokat eladni, majd kénytelenek a' nagy házbér megadhatására pénzt kölcsön is kérni: 's mivel a' baj ritkán jó egyedül, végre az anyának is meg kellett hozzá betegedni.

Ezen idő körül történt, hogy Elise valamelly Dumonteil Robert nevű fiatal emberrel ismeretségbe esett, ki ugyan azon utzában egyik kereskedésnél legényképpen állott; 's noha a' rosz nyelvek itt is, mint mindenütt, legott forgásba jöttek, még is Elise olly jó, és tiszta volt, annyi égi ártatlanság feküdt ezen nemes vonásokban, hogy csak a' legdühösebb rágalmazó lehetett képes róla roszat beszélni.

Egykor reggel valaki Anka gyümölcs-árosnéhoz jött azon hirrel, hogy a' szegény Elise, 's édes anyjának sorsa

napról napra kétségesebb lesz, hogy bizonyos hitelező-felelek ideje már itt volna, 's mivel Morel asszony fizetni képtelen, executióról beszélnének az emberek.

Robert jelen volt, ... 's elhalaványodván nyelve remeggett, midőn felelni akart, ... 's egy pillanatban eltűnt.

Este midőn Robert ama vendégházat meglátogatná, hol szűkes vacsoráját szokta volt magához venni, észre vevék, hogy egészen elbágyadott, 's levertt volna, önmagával beszélné, és zavart tekintettel maga körül nézegetne; végre eltávozott, 's a' kőpadra veté magát Elise háza előtt. Az utsza mindinkább elhagyottabb, és csendesebb lett. Ekkor valamely könnyen lebegő fehér árnyék lopódzék-ki a' házból, melly a' kétségbe esett mellé leüle, 's a' mit egymással susogtak, megérteni nem lehet; de szokása ellen felette későn tért haza e' napon Robert, 's komolyabb, és hallgatóbb volt, mint egyébkor.

Ő kedvében járt ama kereskedőnek, kinél már néhány év óta szolgált. Más nap midőn az írószobába némán belépett, a' kereskedő így szóllita:

„Jó reggelt Robert! mi baj ért fiam? felette rossz színben vagy, szólj!“

„Didier uram! — felelt Robert — én kegyedet valamely szivességre akarnám kérni“ — szava reszketett ezen szokatlan félénk kérésnél.

A' kereskedő csudálkozva veté-fel számadó könyvéből szemeit a' kérőre, 's annak zavart vonásain vizsgálódva késelkedett, mi a' szegény kérőt még inkább zavarttá tevé.

„Didier ur! nekem egy kis pénzre volna szükségem — folytatá Robert — legyen olly szives, és kölcsönözzön nekem.“

A' kereskedő homloka redőkbe szedődött, 's csak köhentés, és többszeri vállvonitással válaszolt, míg az alatt szemeit ismét az előtte fekvő könyvbe veté. „Didier ur hozám mindig olly jó volt — folytatá érzékenyülve Robert — reménylem, hogy meg nem tagadja tőlem...“

„Halljad Robert — félbe szakasztá Didier — te mindig jó fiú voltál, 's emberséges vér, azt tudom; de — meg nem foghatom honnét...“

„Kötelezem magamat — szavába vágá Robert amannak kétségeit kitalálván — legszentebb becsület - szavamra a' kölcsön-pénzt vissza-fizetni; dolgozni akarok mindent, 's

a' mennyit kegyed parancsol; élet-fogytomig szolgája akarok értte maradni.“

A' kereskedő csudálkozása minden szónál nőtt; álmélkodva tekintte Robertre, 's kérdé tőle: „„Mennyit kérsz tehát fiam?““

„Hatvan tallért Didier ur!“

„Hatvan tallér! — kiálta az öreg — hatvan tallér! talán megbolondultál Robert? hol vegyek én annyi pénzt? hatvan tallér!“

Ajkát harapdosá Robert, 's hideg borzadás szaladt végig minden erein. „Didier uram — szólla ismét magához térvén — ha kegyed annak szükségét ismerné. . . .“

„„Hatvan tallér! — félbe szakasztá a' kereskedő, 's íróasztalát becsuká — az lehetetlen kedves Robertem teljes lehetetlen““

„Azt gondoltam, ha...“

„„Lehetetlen!““ monda Didier, 's székéről felkelt.

Robert halottas halaványan kirohant az ajtón; egész nap nem tudták hova lett, 's nem is találták-meg sehol. — Következő napon Elise anyját exequálni kellett volna, minthogy a' hitelező levelek még se voltak beváltva. Robert csak késő este tért haza, minden vonásaiban zavartság mutatkozott, tekintete merevény, és irtóztató, ruhája dúlt rendetlenségben volt; észrevették, hogy szokásán kívül többet ivott, éjjel nyugtalan forgolódott ágyán, míg lassú sohajtások emelkedének melljéből.

Reggel azon hír szárnyalt a' környékben, hogy a' mult éjjel Didier ur kiraboltatott. A' tolvaj egy ablakon mászott-be; valamelly ócska szerszámmal az ajtót, 's íróasztalt kifeszíté, mellyben 300 livre volt letéve, 's azokból hatvan egynehány tallért elvitt. — Egy a' mellék szobában fekvő szolga hallá a' zörejt, oda ment, 's a' tolvajt megragadá, de ettől egy kés döféssel fogadtatott, melly azonban azt hóna alatt csak könnyen sérté-meg, 's a' rabló elszökött.

Már nap költe előtt ott volt Robert Elisánál, 's kevés órákkal azután lehetett látni, hogy a' hitelezők kielégítve hagyák-el a' házat. De Robert az alatt mint rabló és gyilkos bevádoltatván nem sokára tömlöczbe hurezoltatott, 's ő legkevesb ellentállást se mutatott. (*Végz. köv.*)

É L E T - T Ö R T É N E T .

Vonások Napoleon ifiúságából.

(Végzet.)

A' város felett ama dombok egyikén, mellyek azt környezik, egy kis erősségnek romjai látszatnak e' névvel Fortino. — „Volna csak négy ezer livre jövedelem — monda egykor a' gyermek Napoleon azon személynek, melly nekem ezt beszéllé — mindjárt tudnám mit csináljak“ — „„No's mit csinálnál?““ — „Házat építenék oda magamnak.“ — „„És miért? hiszen a' hely igen pusztá.““ — „Igen, de onnét az egész városon uralkodhatnám.“ — Nincs-e ezen kevés szóban az egész férjfiú kifejezve?

1794-ben, midőn a' genie keresztülható szeme a' belső anarchiában 's a' külső győzelmekben a' despotismust csirázni észre vevé, a' fiatal Buonaparte nagybátyjának Luciano főesperestnek egy hosszú levelet irt, mellyben nagyravágyó reményeit inkább láttatá, mint kimondá. Nem szerezhettem-meg magamnak, bár mint törekvém is, ama levél másolatját; mert a' lakosok mód nélkül féltették e' féle ereklyéjeket; még is a' többi közt igen szemembe tűnt a' következő hely: „Ne aggódjék öcsceiről, ők majd tudni fognak magoknak helyet csinálni.“

Négy levél van birtokomban, hiv másolatban, a' brienne-i tanítványtól kezdve egész a' francia császárig; mind a' négy édes anyjához van írva, mellyekből a' régi kormány udvarias formuláji közül mindig kitetszők azon édes érzések, mellyeket Napoleontól már annyiszor megtagadnak. A' szent ilonai naplókönyv őt e' szemrehányástól jó formán kimenté, 's jól esik az embernek mind azon könyvben, mind e' levelekben tapasztalhatni, hogy az emberi sziv a' császárnak arany köntöse, vagy a' katonának acélruhája alatt is emberi maradt. A' mi szinte szembetűnő e' levelekben, az, hogy ő sokszor vallási tekintetekre lép által, mellyeket az olasz erkölcs és gyermekkori képzelő tehetség oltának beléje. A' mit tehát eddigelé a' császár decretumaiban tettetésnek lehet tartani, kiviláglik azon első benyomásokból, mellyek olly hamar felébrednek megint, 's olly nehezek kiirtani. A' szokásánál fogva vallásos, 's természeténél fogva uralkodó, kielégíté e' két szükséglet egyszerre, midőn francia országban a' catholicismust viszaállítá. Minden esetre a' hatalom hit-vallása volt ez,

de gyermekkorának hitvallása' is. Nagyon csalatkoznám különben; vagy a' hódítók jobban hisznek egy felső lényben, mint más közönséges ember. Ők, a' dolog folyásától szüntelen elkapatva, még akkor is, midőn azokon uralkodni látszatnak, egyedül csak tehetlenségöket érzik, hol mások hatalmokat látják; a' moskva-i tél irtóztatón mutatá-meg az istennek lételetét egy embernek, ki már könnyen kísértetbe jöhetete maga magát istennek tartani.

Hárma ezen leveleknek semmi emlékezetre méltót nem foglal magában; csupán családi viszonyokról szólnak; de még is vonzó, midőn az ember a' jövőendő császárt egy malomról, melyet ki kellene javítani, 's egy nem sokat jelentő perfolymatról látja értekezni. Egy másikban édes anyjához szóll, 's őt férjének vesztesége felett vigasztalja, 's ez komoly és tiszteletteljes hajlandóságot lehel. Egy harmadikban, *Madame mère*-hez szóllva 1808-ban, már egészen más hang uralkodik; ő édes anyját *Madame*-nak nevezi a' „*ma trés chère mère*“ helyett. Megegyezt. i. az anyának abbeli kérésében, hogy az irgalmas szerzetesnéket francia országba hozza, 's úgy látszik, őt a' dolog igen érdekli. Az írásmód itt komolyabb, 's tartózkodóbb; de a' fiúi hajlandóság mindünnen kitetszik, csak-hogy méltóságosb: olyan forma, mint mikor az oroszán kedveskedik.

Végzetül egy levelet egészen ide igtatok, melyet atyjának halála felől ír. A' levél Parisból indult 1785-ben martius 28-kán. Keserve talán kevéssé tartózkodónak fog látszatni; de nekem úgy tetszik, hogy még a' szók változtatásában is reá találni azon férjfiúra, ki övéit mindig jól megmérte; 's ezen bizonyára jobban igaz, mint tetetett, emphasis igen illik azon férjfiúhoz, ki magát előre kitalálta 's mindig már csak magában helyezte hitét.

Buonaparte urnak az ajaccio-i főegyház főesperestének.

Kedves nagybátyám!

Nem kell mondanom, milly hatást tett reám a' szerencsétlenség, melly minket ért. Mi egy atyát vesztenk-el, 's Isten tudja, milly atya volt ő, milly hajlandó, milly gyengéd atya! Ah! mindene ifiúságunk oszlopát hagyá benne látnunk. Kegyed benne egy engedelmes és háladatos

öcscsét veszté-el, 's jobban érzi mint én, miképp szerette kegyedet. Sőt mondhatom, hogy a' haza benne egy iparkodó, felvilágosodott, 's haszonkereséstől ment polgárát veszté-el. Az érdem, mellyel többszer megtiszteltetett, elegendő tanúja annak, mennyire becsültetett polgártársaitól. És még is meg kelle halnia; és hol? száz mértföldnyire hazájától, idegen országban, melly iránta 's létele iránt egykedvű volt, messze legkedvesbjétől, mellyet birt. Igaz, hogy az iszonyú pillanatban egyik fija oldala mellett volt; ez nagy vigasztalás lehete neki, de a' melly bizonyára nem is hasonlitható ama szomorú örömhez, mellyet akkor érzett vala, ha ön házában, felesége és övéinek körében végzi vala pályáját. De a' Mindenható másképp akará; az ő akaratja megváltozhatlan; egyedül ő vigasztalhat minket. Ah! ha ő tőlünk a' legdrágábbat elvevé, még is megtartá azokat, kik őt nekünk kipótolhatják. Legyen tehát kegyed olly szives nálunk azon atyának helyét kipótolni, kit mi elveszténk; a' mi hozzá ragaszkodásunk és háladatosságunk olly nagy szivességnak meg fog felelni. Levelemet azon kívánsággal fejezem-be, hogy egészsége olly jó legyen mint az enyim 's a' t.

Napoleone di Buonaparte.

J E L E S M O N D Á S.

Királyi szék.

Mi más hajónál a' királyi szék?

Egy olly hajónál, mellyet kény szerint

Csapkodva hánynak a' mordult szelek,

'S vesztén' kaczagva dalják romjait.

Horváth Czirill.

Életszabály.

Légy bizodalmatlan, könnyűden csalatik, ki könnyen hisz;

'S légy bizodalmas; mert megcsalod ön magadat.

Bústavi.

Barátunk veszte. Egy valódi és hiv barátunk elvesztésén fájdalmasan vérzik szivünk, és sem erény, sem a' szeretet minden balzsama azt megállítani vagy szivünkéből végképpen eloltani nem képes.

S. Karolina.

Aphorisma Váczról. E' világ Pythagoras szerint hasonló a' vásárhoz, mellyben némellyek a' vevők, némellyek az árosok, mások ismét a' szemlélők szerepét játszzák. Csak az halad sebesen a' jelelt cél felé, ki nemes elszánással türi az őt érő csapásokat.

Ba.

K Ö L T É S Z E T.

E m m a.

Románcz.

Lengedez az esti szellő
Kupa*) romjai körül,
Mély bú szívében a' vándor
Százaz tölgyfa alatt ül.
Halvány arczán köny pereg le,
Néma jajjal küzdik keble:
Csendes a' bájtermészet; —
Csend szívébe nem férhet.

Szeretett ő — magos vágya,
Mint szerelme, tiszta volt,
Szelid, mint esthajnalkor a'
Lemosolygó nyári hold:
Ezer csillag kél felette,
Csillagát ő elvesztette,
Hulló lombok susognak,
Hol reményi nyugosznak.

„Emma! Emma! sirva nézem,
Békeházad merre van?
Ezer világok felettem,
Lelked mellyik világban?“
Borús felhők közt a' holdnak
Sugara lemosolygnak,
'S halmot a' vándor talál,
Rajta uj sirkereszt áll.

Lágy szellő a' kereszten egy
Myrthuskoszorút ringat,
Aranybetűkkel kivésve
„Emma!“ koszorú alatt.
Vére hül; — a' Balatonnak
Kétes vize zug, — kiszálnak
Az est rémjei, — setét
Bú tépi hasadt szívét.

Szegény vándor! a' mi titkos
Vágygyal lelked' emelte,
'S mint a' rózsát gyenge harmat,
Boldogságod' nevelte:
A' napoknak jelenbája,
A' jövőndő virágtája —
Edes is, de mérges kín,
Tünő szivárványi szin!

Somogyvárról Frankenburg Adolf.

Mi susog ott esthomályban
A' virágos partoknál?
Szel üzi a' hullámokat,
Komor szívből sohaj száll:
A' vándornak kisirt szeme
Merőn néz a' habokra le;
Milliónyi csillagfény
Repül a' viz hűs tükrén.

„Fénytűzecskek ti az égen,
Hol van ő? hol találom?
Fénytűzecskek ti alattam,
Merre kél szebb virányom?!“
'S erősebben viszi partnak
A' szél hajait, a' holdnak
Ezüstvilága borult
Köd-árnyak alá vonult.

'S a' csillogó lángtengernek
Ismeretlen mélyéből
Emma szelid méltóságban
Intó kézzel felrepül.
Lenge szellők játszadoznak
Arca körül a' vándornak,
'S a' habokból sir egy szó:
„Itt a' béke állandó!“

„Isten hozzád csalfa játék,
Tarka világ! életem
Rövid álmát kialudtam,
Közel örök édenem.
Emma intett, — im ledűlnék
Rablánczai vészidőmnek,
Szabad lesz, a' mi örök —
Emma! fogadj-fel, — jövök!“

'S vágyva szökik tiszta szeme
Fel a' mosolygó kékbe,
'S nyílt karokkal a' hegy-partról
Lerohan a' mélységbe. —
Hűs sir várja lankadt testét;
De ott távol árva szívét
Szerelme szép hazája
Köszönti, — és Emmája.

K Ü L Ö N F É L E.

Angoly törvények. 1) A' londoni törvényszéken, mely az adóssági ügyekről értekezik, minap valamely kedvező, ámbár

*) Régi vár omladéki Somogy vármegyében, egy fertály órányira Somogyvárhoz, Széchenyi Lajos gróf tulajdona. Sokan Kupa vezér, sokan a' Benedictinusok, és csak kevesen az úgy nevezett veres barátok vagy templariusok hajdani lakának vélik. Gyönyörű és valóban regényes tájéka innen a' kéklő Balatonra, és a' szomszéd Szala magyar nectart öntő hegyeire ragadja az utasnak öröm-szemeit. Szívből ohajthatni, hogy ezen olly emlékezetes dűledékeket történeteinek méltatlan homályából egyik tudós hazánkja valahára kiszabadítaná.

igen elroncsolt külsejű öreg szabaddá tétetett, mintán bebizonyított, hogy ezen férjű 1833-ki április 8-kától fogva, tehát egy egész esztendeig és öt hónapig ült tömlöczben, II schillingre (5 ft. 30 xr. e. p.) menő adósság végett! Maga a' törvénybíró legnagyobb kedvetlenségét jelenté-ki nemcsak a' bezáratási visszaélés, hanem az angoly adóssági törvények természete ellen is egyátaljában.

2) Bizonyos zsebelő a' színházban egy erszényt lopott tele souverainokkal, Midőn azokat kiadná, kivilágosodott, hogy mind hamis pénz volt, 's a' zsebelő becsipetett. De minthogy az angoly törvények szerint csak akkor bűnhődik a' hamis pénzek terjesztője, ha bebizonyodik reá, hogy azoknak hamisságát tudta, 's meg is tudja mutatni, kitől kapta legyen; azonban egyiket se lehet a' tolvajra bebizonyítani; és minthogy a' tolvajságot bevádoló nem mutatkozik (ki természetesen magát be nem jelenti, ne hogy tulajdon fejét veszedelmeztesse): így tehát a' törvény betűszerinti értelméhez képest a' tolvaj, ámbár kettős vétek bizonyodott reá, — szabadon bocsáttatik.

Börzei speculansok. Parisban a' spanyol fondokkal kereskedő börzei berélők július hónap óta mintegy 200 millio frankot vesztek; Londonban 120, Berlinben 50, Frankfurtban 70, Antwerpiában 30, Brüsszelben 15, Amsterdamban 20, Bécsben 10 milliót; tehát egész Európában 500 millio frankot!

Csere-rejtvény.

(9 betű.)

1. 2. 3. Nem rég nagy nemzet veszté-el
Egyet nem értve fejével.
 4. 5. Ha szép, és jó mindig kedvelt.
 4. 5. 6. 7. 8. 9. A' 4. 5. ettől vesz lételt.
 6. 7. 8. 9. Elemeket dúl, tördel, dönt,
A' hajósba félelmet önt.
 7. 8. 9. Kinek sok van, ur pénz nélkül,
Nagy 's derék általa készül.
 4. 2. 1. Régi köveket, 's fát fedez.
 3. 7. 6. Mindenféle tárgyat nevez.
 6. 7. 3. Hó-fehér hajat hord fején.
 7. 3. Könnyen kitalálhatom: én.
 8. 9. 7. 3. Kovácsnak kell műhelyében.
 7. 1. Nem válogat ételében.
 7. 6. Sok nap sorát emlegeti.
 4. 7. 8. 9. Fehér falad' ékesgeti.
- 9 betű. Társát előtted láthatod,
Tartod, 's tán magát forgatod.

Kúth Lajos.

Előbbi rejtvény: 1) Szántó. — 2) Hónap.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiacz 86. szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi, urí utsza 612.